

Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ
G. PITRUZZELLA
представено на 7 ноември 2019 година¹

Дело C-480/18

**AS „PrivatBank”
встъпила страна:
Finanšu un kapitāla tirgus komisija**

(Преюдициално запитване, отправено от Augstākā tiesa (Върховен съд, Латвия))

„Преюдициално запитване — Платежни услуги във вътрешния пазар — Директива 2007/64/ЕО — Членове 2, 20, 21, 51, 75 и 80—83 — Приложно поле на Директива 2007/64/ЕО — Платежни услуги, предоставяни във валута, различна от еврото, или във валута на държава членка извън Евроната — Компетентни органи — Пруденциален надзор — Процедури за разглеждане на възражения и процедури за извънсъдебно разрешаване на спорове — Неизпълнение или неточно изпълнение на платежно нареждане“

1. Секторът на платежните услуги е в процес на бързо и постоянно развитие благодарение на непрекъснатите технологични нововъведения, които поставят големи предизвикателства пред институциите, компетентни да определят регулаторната рамка за тези услуги. Този сектор е от основно значение в съвременните икономики, които се основават на съществуването на ефективни и сигурни платежни системи.

2. В този контекст настоящото преюдициално запитване, отправено от Augstākā tiesa (Върховен съд, Латвия), се отнася до тълкуването на различни разпоредби от Директива 2007/64/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 ноември 2007 година относно платежните услуги във вътрешния пазар², която поставя основите за създаването на единния пазар на платежните услуги, както и на хармонизирана правна уредба в Съюза за тези видове услуги. Посочената по-горе директива вече е отменена и заменена с Директива (ЕС) 2015/2366 на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2015 година за платежните услуги във вътрешния пазар³, в която обаче е запазена структурата ѝ като цяло и са оставени непроменени много от разпоредбите ѝ.

¹ Език на оригиналния текст: италиански.

² Директива 2007/64/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 ноември 2007 година относно платежните услуги във вътрешния пазар, за изменение на директиви 97/7/ЕО, 2002/65/ЕО, 2005/60/ЕО и 2006/48/ЕО и за отмяна на Директива 97/5/ЕО (ОВ L 319, 2007 г., стр. 1).

³ Директива (ЕС) 2015/2366 на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2015 година за платежните услуги във вътрешния пазар, за изменение на директиви 2002/65/ЕО, 2009/110/ЕО и 2013/36/ЕС и Регламент (ЕС) № 1093/2010 и за отмяна на Директива 2007/64/ЕО (ОВ L 337, 2015 г., стр. 35). Считано от 13 януари 2018 г., Директива 2007/64 е отменена и заменена с Директива (ЕС) 2015/2366. Въпреки това предвид датата на настъпване на разглежданите факти приложима към спора в главното производство е Директива 2007/64.

3. Настоящото дело дава възможност на Съда да тълкува приложното поле на различни разпоредби от Директива 2007/64, много от които са възпроизведени в Директива 2015/2366, в контекста на спор между латвийска банка и Finanšu un kapitāla tirgus komisija (Комисия за финансовите и капиталовите пазари, наричана по-нататък „Комисията за финансовите пазари“) относно законосъобразността на взето от този орган решение по отношение на неизпълнението на платежно нареждане на клиент на посочената банка.

I. Правна уредба

A. Правото на Съюза

4. Съгласно член 1, параграф 1 от Директива 2007/64 държавите членки разграничават шест специфични категории доставчици на платежни услуги. Тези категории, изброени в посочения параграф, включват наред с друго „кредитните институции“⁴ (буква а) и „платежните институции“ (буква г), както са определени в член 4, параграф 4 от същата директива⁵.

5. Съгласно член 2, параграф 1 от Директива 2007/64 тя се прилага за платежни услуги, предоставяни в Съюза. Параграф 2 от същия член обаче ограничава материалното приложно поле на дялове III и IV от Директивата⁶ и предвижда, че „[д]ялове III и IV се прилагат по отношение на платежни услуги, извършени в евро или във валутата на държава членка извън Евророната“.

6. Дял II от Директива 2007/64 съдържа правилата, свързани с доставчиците на платежни услуги, и е разделен на две части: глава 1, озаглавена „Платежни институции“, съдържа разпоредби, конкретно приложими за категорията „платежни институции“; глава 2 от дял II съдържа общи разпоредби, приложими за всички шест категории доставчици на платежни услуги.

7. Раздел 3 от посочената глава 1, посветена на платежните институции, съдържа членове 20—25 и е озаглавен „Компетентни органи и надзор“. По-специално от член 20 от Директива 2007/64, озаглавен „Определяне на компетентни органи“, е видно, че:

„1. Държавите членки определят за компетентни органи, отговорни за издаването на лицензи и за упражняването на пруденциален надзор на платежните институции, които ще изпълняват функциите, предвидени в [Дял II], публични органи или учреждения, признати от националното законодателство или от публични органи, изрично оправомощени за целта според националното законодателство, включително национални централни банки. [...]

2. Държавите членки гарантират, че компетентните органи, определени съгласно параграф 1, притежават всички необходими правомощия за изпълнение на функциите им. [...]

5. Разпоредбите на параграф 1 не предполагат задължение за компетентните органи да упражняват надзор върху стопанските дейности на платежните институции, различна от предоставянето на изброените в приложението платежни услуги и дейностите, изброени в член 16, параграф 1, буква а)“.

4 По смисъла на член 4, параграф 1, буква а) от Директива 2006/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 14 юни 2006 година относно предприемането и осъществяването на дейност от кредитните институции (ОВ L 177, 2006 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 9, стр. 3).

5 Член 4, параграф 4 от Директивата определя понятието „платежна институция“ като „юридическо лице, на което в съответствие с член 10 е издаден лиценз за предоставяне и извършване на платежни услуги в [целия Съюз]“.

6 Които се отнасят съответно до прозрачността на условията и изискванията за информация за платежни услуги (дял III) и съответните права и задължения на ползвателите и доставчиците на платежни услуги във връзка с предоставянето на платежни услуги (дял IV).

8. От член 21, параграф 1 от Директива 2007/64, озаглавен „Надзор“, е видно, че държавите членки трябва да гарантират, „че упражняваният от компетентните органи контрол за непрекъснатото спазване на разпоредбите на [дял II] е пропорционален, подходящ и съответстващ на рисковете, на които са изложени платежните институции“. Втората част на този параграф предвижда, че „[в]ъв връзка с проверката на спазването на разпоредбите на [дял II]“ тези органи имат право да предприемат някои конкретни мерки.

9. Член 21, параграф 2 от Директива 2007/64 предвижда предоставянето на правомощия за налагане на санкции на тези компетентни органи. Той гласи, че „[б]ез да се засягат процедурите за отнемане на лиценз и наказателноправните разпоредби, държавите членки предвиждат, че съответните им компетентни органи могат да налагат санкции на платежни институции или на лицата, ефективно упражняващи контрол върху дейността на платежни институции, които нарушават законови, подзаконовни или административни разпоредби относно надзора или упражняването на свързана с предоставяне на платежни услуги стопанска дейност, или да приемат мерки, насочени към преустановяване на установените нарушения или отстраняване на причините за тях“.

10. Посоченият по-горе дял IV от Директива 2007/64, озаглавен „Права и задължения във връзка с предоставянето и използването на платежни услуги“ съдържа членове 51—83. Първият член от този дял, т.е. член 51, определя приложното поле и в параграф 1 предвижда, че „[к]огато ползвателят на платежни услуги не е потребител, страните могат да уговорят, че член [...] 75 не се прилага [...] изцяло или частично“.

11. Член 75 от Директива 2007/64, който също е част от дял IV от нея, съдържа разпоредбите, уреждащи случаите на неизпълнение или неточно изпълнение на платежна трансакция. Той гласи:

„1. [...], когато платежното нареждане е подадено от платеца, доставчикът на платежни услуги на платеца носи отговорност пред платеца за точното изпълнение на платежната трансакция, освен ако същият може да докаже на платеца и, когато е приложимо — на доставчика на платежни услуги на получателя, че последният е получил сумата на платежната трансакция [...], като в този случай доставчикът на платежни услуги на получателя носи отговорност пред получателя за точното изпълнение на платежната трансакция.“

Когато доставчикът на платежни услуги на платеца носи отговорност по първа алинея, той своевременно възстановява на платеца сумата на неизпълнената или неточно изпълнена платежна трансакция и, когато е приложимо, възстановява задължената платежна сметка в състоянието, в което същата би се намирала при отсъствие на неточно изпълнената платежна трансакция.

Когато доставчикът на платежни услуги на получателя носи отговорност по първа алинея, той незабавно осигурява на разположение на получателя сумата по платежната трансакция и, когато е приложимо, заверява платежната сметка на получателя със съответната сума.

2. [...] В случай на неизпълнена или неточно изпълнена платежна трансакция, за която доставчикът на платежни услуги на получателя не носи отговорност по първа и втора алинея, доставчикът на платежни услуги на платеца носи отговорност пред платеца. Когато доставчикът на платежни услуги на платеца носи такава отговорност, когато е уместно и без неоснователно забавяне, той възстановява на платеца сумата на неизпълнената или неточно изпълнена платежна трансакция и възстановява задължената платежна сметка в състоянието, в което същата би се намирала при отсъствие на неточно изпълнената платежна трансакция“.

12. Дял IV, глава 5 от Директива 2007/64 съдържа разпоредби, от една страна, относно процедурите за разглеждане на възражения (раздел 1, членове 80—82) и от друга страна, относно процедурите за извънсъдебно разрешаване на спорове (раздел 2, член 83).

13. Член 80 от Директива 2007/64, озаглавен „Възражения“, гласи:

„1. Държавите членки гарантират установяването на процедури, които позволяват на ползвателите на платежни услуги и други заинтересовани лица, включително сдружения на потребители, да подават пред компетентните органи възражения срещу извършени от доставчици на платежни услуги предполагаеми нарушения на разпоредбите на националното законодателство за прилагане на разпоредбите на настоящата директива.

2. Когато е приложимо и без да се засяга правото на търсене на защита по съдебен ред в съответствие с националното процесуално право, с отговора си компетентният орган информира подателя на възражението за съществуването на установените съгласно член 83 извънсъдебни процедури за разглеждане на възражения и разрешаване на спорове“.

14. Съгласно член 81 от Директива 2007/64, озаглавен „Санкции“:

„1. Държавите членки установяват система от санкции за нарушаване на националните разпоредби, приети съгласно настоящата директива, и вземат всички необходими мерки за осигуряване на прилагането на тези санкции. Предвидените санкции са ефективни, съразмерни и възпиращи.

2. Държавите членки съобщават на Комисията правилата, посочени в параграф 1, и компетентните органи, посочени в член 82, до 1 ноември 2009 г., и я уведомяват незабавно за всяко последващо изменение в тази връзка“.

15. Член 82 от Директива 2007/64, озаглавен „Компетентни органи“, гласи:

„1. Държавите членки предприемат всички необходими мерки, с които да се гарантира, че процедурите за разглеждане на възражения и санкциите, предвидени съответно в член 80, параграф 1 и член 81, параграф 1, се прилагат от органите, оправомощени да гарантират спазване на разпоредбите на националното законодателство, приети съгласно предвидените в настоящия раздел изисквания.

2. В случай на нарушение или съмнение за нарушение на разпоредбите на националното законодателство, прието съгласно дялове III и IV от настоящата директива, компетентните органи, посочени в параграф 1, са органите на държавата членка по произход на доставчика на платежни услуги, с изключение на представители и клонове, действащи при условията на правото на установяване, за които компетентни са органите на приемащата държава членка“.

16. Член 83, параграф 1 от Директива 2007/64 — единствен член от горепосочения дял IV, глава 5, раздел 2 относно процедурите за извънсъдебно разрешаване на спорове, гласи:

„Държавите членки гарантират установяването на подходящи и ефективни извънсъдебни процедури за разглеждане на възражения и разрешаване на спорове във връзка с произтичащите от настоящата директива права и задължения между ползватели и доставчици на платежни услуги, като, когато е уместно, използват съществуващите органи“.

17. Член 86, параграф 1 от Директива 2007/64, озаглавен „Пълна хармонизация“, предвижда, че без да се засягат някои изключения, които не са релевантни в настоящия случай, „доколкото настоящата директива съдържа хармонизирани разпоредби, държавите членки не могат да запазят или въведат в действие разпоредби, различни от предвидените в настоящата директива“.

Б. Латвийското право

18. В латвийското право правната уредба за платежните услуги се съдържа в Maksājumu pakalpojumu un elektroniskās naudas likums (Закон за платежните услуги и електронните пари; наричан по-нататък „Законът за платежните услуги“).

19. Член 2, параграф 3 от този закон предвижда, че „[ч]ленове [...] 99 [...] и 104 от този закон се прилагат за доставчиците на платежни услуги, които предоставят платежни услуги в Латвия, когато доставчикът на платежни услуги на платеца и доставчикът на платежни услуги на получателя се намират в държава членка, а платежната услуга се извършва в евро или във валутата на държава членка“.

20. Член 99 от Закона за платежните услуги транспонира в латвийското право член 75 от Директива 2007/64. Параграф 9 от този член предвижда, че „[а]ко плащането не е изпълнено или е изпълнено неточно и доставчикът на платежни услуги на получателя не носи отговорност съгласно настоящия член, отговорност пред платеца носи доставчикът на платежни услуги на платеца“.

21. Член 105 от Закона за платежните услуги прилага членове 80—82 от Директива 2007/64 в латвийското право и в параграф 2 определя компетентността на Комисията за финансовите пазари да разглежда възраженията, подадени от ползватели на платежни услуги, които не са потребители, във връзка с нарушения на разпоредбите на самия закон⁷, а в параграф 5 ѝ предоставя съответните правомощия за налагане на санкции на доставчиците на платежни услуги.

II. Фактите, главното производство и преюдициалните въпроси

22. На 16 ноември 2011 г. дружеството Forcing Development Limited (наричано по-нататък „клиентът“) изпраща в банка AS „PrivatBank“ (наричана по-нататък „банката жалбоподател“) платежно нареждане за сумата от 394 138,12 щатски долара (USD) (наричано по-нататък „платежното нареждане“), която следва да бъде преведена от сметка на клиента в банката жалбоподател по сметката на трето лице, открита в литовската банка Snoras Bank (наричана по-нататък „литовската банка“).

23. Същия ден банката жалбоподател задължава сметката на клиента с горепосочената сума и в 15,24 ч. изпраща платежното нареждане чрез системата SWIFT на литовската банка. Освен това банката жалбоподател превежда средства в своята кореспондентска сметка в литовската банка, с които да бъде заверена сметката на получателя по плащането на клиента. Платежното нареждане обаче не е изпълнено веднага, въпреки че е било получено в 15,24 ч., тъй като салдото по кореспондентската сметка на банката жалбоподател не е било достатъчно.

⁷ По-точно за нарушения на разпоредбите на глави VII, VIII, IX, X, XI, XII, XIII и XIV от Закона за платежните услуги.

24. Отново същия ден Централната банка на Република Литва налага мораториум на литовската банка, за която тя е уведомена в 15,08 ч. и с който ѝ се забранява да предоставя финансови услуги. В 16,20 ч. на същия ден литовската банка заверява с посочената сума кореспондентската сметка на банката жалбоподател. Въпреки това, тъй като поради мораториума вече не може да бъде извършена каквато и да било платежна трансакция, тази сума остава в посочената сметка и плащането в полза на третото лице не се осъществява.

25. Банката жалбоподател не изпълнява искането на клиента и отказва да възстанови по сметката му средствата, останали блокирани в кореспондентската ѝ сметка в литовската банка вследствие на неизпълнението на платежното нареждане.

26. Поради това клиентът подава възражение до Комисията за финансовите пазари във връзка с този отказ.

27. С решение от 4 юли 2013 г., потвърдено на 17 октомври 2013 г. (наричано по-нататък „спорното решение“), Комисията за финансовите пазари установява, че съгласно член 99, параграф 9 от Закона за платежните услуги отговорност за изпълнение на нареждането на клиента носи банката жалбоподател, разпорежда ѝ да обсъди необходимостта от извършване на промени в своята система и в процедурите за вътрешен контрол и ѝ налага глоба в размер на около 140 000 EUR.

28. Впоследствие през ноември 2013 г. въз основа на договора за обслужване на текуща сметка клиентът предявява иск пред арбитражен съд за възстановяване на посочената сума от банката жалбоподател. Искът обаче е отхвърлен с арбитражно решение от 4 февруари 2014 г. с мотива, че банката жалбоподател е изпълнила своите задължения в съответствие със законовите изисквания.

29. Междувременно банката жалбоподател подава жалба до Administratīvā apgabaltiesa (Регионален административен съд, Латвия) за отмяна на спорното решение, както и за присъждане на обезщетение за вредите. Тя посочва, че литовската банка, която е превела средствата в кореспондентската ѝ сметка едва след обявяването на мораториума, трябва да носи отговорност за неизпълнението на плащането. Освен това тя твърди, че не е възможно да се предвидят такива обстоятелства в процедурите за вътрешен контрол.

30. С решение от 5 август 2015 г. Administratīvā apgabaltiesa (Окръжен административен съд, Латвия) отхвърля жалбата на банката жалбоподател, като потвърждава спорното решение. Посоченият съд приема, че съгласно член 99, параграф 9 от Закона за платежните услуги банката жалбоподател следва да носи отговорност за неизпълнението на платежното нареждане. Той счита, че нареждането не е било изпълнено своевременно, преди налагането на мораториума, именно поради липсата на достатъчно средства в кореспондентската ѝ сметка в литовската банка. От друга страна, не може да се счита, че литовската банка е отговорна за неизпълнението на платежното нареждане, тъй като тя не е получила паричните средства за неговото изпълнение.

31. Банката жалбоподател подава касационна жалба срещу посоченото решение до запитващата юрисдикция. Тя твърди, че първоинстанционният съд е превишил правомощията си, като се е произнесъл по гражданскоправен спор във връзка с взаимоотношенията на кредитната институция с клиента, без да вземе предвид решението на арбитражния съд, с което този спор вече е бил разрешен. След като арбитражният съд е постановил, че банката жалбоподател няма вина за неизпълнението на плащането, налагането на санкции от страна на Комисията за финансовите пазари е било необосновано. Според банката жалбоподател член 99 от Закона за платежните услуги е неприложим в разглеждания случай, тъй като валутата на спорното плащане не е била нито евро, нито националната валута на държава членка, а страните са уредили въпроса за отговорността по такъв вид плащания в частноправен договор.

32. В този контекст, тъй като има съмнения относно съвместимостта на някои разпоредби от Закона за платежните услуги с Директива 2007/64, запитващата юрисдикция решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

- „1) Съвместима ли е с член 2, параграф 2 от Директива [2007/64] национална правна уредба, в която се предвижда, че комисията [за финансови пазари] е компетентна да разглежда жалбите на ползвателите на платежни услуги включително във връзка с платежни услуги, които не са извършени в евро или в националната валута на държава членка, и съответно да установява нарушения на закона [за платежните услуги] и да налага санкции?
- 2) Трябва ли член 20, параграфи 1 и 5 и член 21, параграф 2 от Директива [2007/64] да се тълкуват в смисъл, че допускат възможността компетентният орган да упражнява надзор и да налага санкции включително във връзка с платежни услуги, които не са извършени в евро или във валутата на държава членка извън Евророната?
- 3) Оправомощен ли е компетентният орган — за целите на надзорните функции по членове 20 и 21 от Директива [2007/64] или за целите на процедурите за разглеждане на възражения по членове 80—82 от Директива [2007/64] — да разреши спор между плавец и доставчик на платежни услуги, произтичащ от правоотношенията, за които се отнася член 75 от Директива [2007/64], определяйки кое е лицето, носещо отговорност за неизпълнението или за неточното изпълнение на трансакцията?
- 4) Длъжен ли е компетентният орган — при упражняване на надзорните функции по членове 20 и 21 от Директива [2007/64] или при провеждане на процедурите за разглеждане на възражения по членове 80—82 от Директива [2007/64] — да вземе предвид арбитражно решение, с което се разрешава спор между доставчик на платежни услуги и ползвател на платежни услуги?“.

III. Правен анализ

A. По първия преюдициален въпрос

33. С първия си преюдициален въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 2, параграф 2 от Директива 2007/64 трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба, която предвижда, че органът, определен съгласно член 82 от тази директива, който е компетентен да разглежда възраженията във връзка с предполагаеми нарушения от страна на доставчиците на платежни услуги на разпоредбите на националното право, с които се прилага посочената директива, е компетентен да разглежда възраженията — и съответно да установява нарушения на закона и да налага санкции — включително във връзка с платежни услуги, които не са извършени в евро или в националната валута на държава членка.

34. Запитващата юрисдикция посочва, че съгласно член 2, параграф 2 от Директива 2007/64 дял IV от нея, в който се съдържат членове 80—82 относно процедурите за разглеждане на възражения, се прилага изключително за платежните услуги, извършени в евро или във валутата на държава членка извън Евророната. Юрисдикцията отбелязва също, че Законът за

платежните услуги⁸ обаче предвижда, че компетентният орган за разглеждане на тези възражения — т.е. Комисията за финансовите пазари — е компетентен да разглежда също и възраженията във връзка с платежни услуги, извършени във валута, различна от евро или от валутата на държава членка извън Еврозоната, както в случая щатския долар (USD).

35. Поради това юрисдикцията има съмнения относно съвместимостта на съответните латвийски разпоредби с член 2, параграф 2 от Директива 2007/64, също и в светлината на член 86, параграф 1 от същата директива, в който се предвижда, че държавите членки трябва да извършат пълна хармонизация на националното си законодателство с тази директива.

36. Във връзка с това следва да се отбележи, че с Директива 2007/64 законодателят на Съюза е приел разпоредби относно прозрачността на условията и изискванията за информация за платежни услуги (дял III) и относно правата и задълженията във връзка с предоставянето и използването на платежни услуги (дял IV). Съгласно член 2, параграф 2 от Директива 2007/64 тези разпоредби се прилагат изключително за платежните услуги, извършени в евро или във валутата на държава членка извън Еврозоната. Следователно с Директива 2007/64 законодателят на Съюза не е уредил тези въпроси по отношение на платежните услуги, извършени във валути, различни от валутите на държавите членки.

37. От това следва, че тъй като става въпрос за сектор със споделена компетентност по смисъла на член 2, параграф 2 ДФЕС⁹, доколкото Съюзът не е упражнил законодателните си правомощия по отношение на правната уредба на платежните услуги, извършвани във валути, различни от евро или от валутата на държава членка извън Еврозоната, съгласно Директива 2007/64 държавите членки са свободни да определят приложимия към тези платежни услуги правен режим, като упражнят правомощията си, при спазване на правото на Съюза, чрез приемането на национални разпоредби¹⁰.

38. Следователно съгласно Директива 2007/64 няма пречка държава членка да включи платежните услуги, извършени във валута, различна от евро или от валутата на държава членка извън Еврозоната, в обхвата на правната уредба на Съюза, по-специално на тази, която е предвидена от самата директива по отношение на платежните услуги в евро или във валута на държава членка извън Еврозоната¹¹.

39. Обстоятелството, че съгласно член 86 от Директива 2007/64 с нея се осъществява пълна хармонизация, не се отразява на констатациите в предходните две точки. Всъщност съдържащата се в тази разпоредба забрана за запазване или въвеждане на разпоредби, различни от предвидените в Директива 2007/64, се отнася само за приложното поле на самата директива и следователно не може да е валидна за видове платежни услуги, които не попадат в нейното приложно поле.

⁸ Запитващата юрисдикция се позовава на членове 105—107 от Закона за платежните услуги, които транспонират в латвийското право членове 80—83 и не попадат в обхвата на изключението, предвидено в член 2, параграф 3 от същия закон (вж. т. 19 по-горе).

⁹ Приемането на Директива 2007/64 се основава на член 47, параграф 2 ЕО относно свободата на установяване и на член 95 ЕО, съответстващ на сегашния член 114 ДФЕС (на който се основава приемането на Директива 2015/2366) относно мерките за сближаване на законовите, подзаконовите или административните разпоредби на държавите членки, които имат за цел създаването или функционирането на вътрешния пазар. По отношение на вътрешния пазар Съюзът и държавите членки имат споделена компетентност (вж. член 4, параграф 2, буква а) ДФЕС).

¹⁰ Вж. по аналогия решение от 25 юли 2018 г., *Confédération paysanne* и др. (C-528/16, EU:C:2018:583, т. 79 и сл.).

¹¹ В тази връзка от Доклада на Комисията до Европейския парламент и Съвета за прилагането на Директива 2007/64/ЕО относно платежните услуги във вътрешния пазар, както и на Регламент (ЕО) № 924/2009 относно презграничните плащания в рамките на Общността (COM(2013) 549 final) от 24 юли 2013 г. е видно, че няколко държави членки са включили в обхвата на разпоредбите на Директива 2007/64 и платежните услуги, извършвани във валути, различни от тези на държавите членки (вж. параграф 3.1.2, стр. 3).

40. Следва обаче да се отбележи, че с Директива 2015/2366 е изменена разпоредбата относно приложното поле на дялове III и IV, като при определени условия в него се включват и платежните услуги, извършвани във валута, различна от валутите на държавите членки¹².

41. С оглед на изложеното по-горе считам, че на първия преюдициален въпрос следва да се отговори по следния начин: член 2, параграф 2 от Директива 2007/64 трябва да се тълкува в смисъл, че допуска национална правна уредба, която предвижда, че органът, компетентен по смисъла на членове 80—82 от Директива 2007/64 да разглежда възраженията във връзка с предполагаеми нарушения от страна на доставчиците на платежни услуги на разпоредбите на националното законодателство, с които се прилага посочената директива, е компетентен да разглежда възраженията — и съответно да установява нарушения на закона и да налага санкции — включително във връзка с платежни услуги, които не са извършени в евро или в националната валута на държава членка.

Б. По втория преюдициален въпрос

42. С втория си преюдициален въпрос запитващата юрисдикция по същество иска от Съда да установи дали член 20, параграфи 1 и 5 и член 21, параграф 2 от Директива 2007/64 трябва да се тълкуват в смисъл, че допускат компетентният орган, отговорен за лицензирането и надзора на платежните институции по смисъла на тези разпоредби, да упражнява надзор и да налага санкции включително във връзка с платежни услуги, които не са извършени в евро или във валутата на държава членка извън Еврозоната.

43. Запитващата юрисдикция отбелязва, че членове 20 и 21 от Директива 2007/64 задължават държавите членки да гарантират упражняването на надзор върху платежните институции. Тя посочва, че от употребата в член 20, параграфи 1 и 3 и в член 21, параграф 1 от Директива 2007/64 на израза „настоящия дял“, т.е. дял II от Директивата, изглежда, може да се направи изводът, че правомощията на определените в съответствие с тези членове компетентни органи за надзор и налагане на санкции обхващат единствено въпроси, попадащи в приложното поле на посочения дял II, като например спазването на разпоредбите относно лицензирането или собствения капитал. Според запитващата юрисдикция от член 20, параграф 5 от Директива 2007/64 обаче е видно, че посочените органи трябва да упражняват надзор и върху предоставянето на платежните услуги и следователно те могат да упражняват надзорни функции и разполагат с правомощия да налагат санкции включително за нарушаването на разпоредбите на националното право, с които се прилагат разпоредбите на дялове III и IV от Директива 2007/64.

44. При тези обстоятелства, като се има предвид, че посоченото в член 2, параграф 2 от Директива 2007/64 изключение за дялове III и IV от същата не се прилага за дял II, според запитващата юрисдикция е необходимо да се изясни дали член 20, параграфи 1 и 5 и член 21, параграф 2 от Директива 2007/64 трябва да се тълкуват в смисъл, че националният орган може да запази надзорните си функции и правомощията да налага санкции за нарушения на нормите на националното законодателство, с които се прилагат разпоредбите на дялове III и IV от Директива 2007/64, и когато платежните услуги не са извършени в евро или във валутата на държава членка.

45. В това отношение като главно становище приемам, че разпоредбите от правото на Съюза, посочени във втория преюдициален въпрос, не са приложими в главното производство и следователно този въпрос трябва да бъде обявен за недопустим.

¹² Вж. член 2 от Директива 2015/2366.

46. Всъщност, както от текста на членове 20 и 21 от Директива 2007/64, така и от мястото им в нейната структура — дял II, глава 1, раздел 3, в главата, озаглавена „Платежни институции“ — е видно, че разпоредбите, съдържащи се в тези членове, се прилагат изключително за платежните институции, посочени в член 4, точка 4 от Директива 2007/64¹³.

47. Във връзка с това — както е посочено в становището, представено пред Съда от Чешката република и непряко от Европейската комисия — от различни елементи, съдържащи се както в акта за преюдициално запитване, така и в преписката на Съда, се стига до заключението, че разглежданите в главното производство доставчици на платежни услуги трябва да бъдат квалифицирани като „кредитни институции“ съгласно член 1, параграф 1, буква а) от Директива 2007/64, а не като „платежни институции“ по смисъла на буква г) от същия член.

48. По-конкретно, в акта за преюдициално запитване изрично е посочено, че банката жалбоподател е кредитна институция и поради това оспорваното решение е прието на основание член 113 от латвийския Закон за кредитните институции. Освен това в посочения акт няколкократно се прави позоваване на задълженията на банката жалбоподател като кредитна институция.

49. При тези обстоятелства считам, че следва да се приеме, че разпоредбите на членове 20 и 21 от Директива 2007/64 не са приложими *ratione personae* по висящото пред запитващата юрисдикция дело и поради това те не са релевантни за това дело¹⁴. Поради това според мен вторият преюдициален въпрос трябва да бъде обявен за недопустим.

50. При условията на евентуалност, в случай че Съдът не приеме, че вторият въпрос е недопустим, считам, че по същество са релевантни следните съображения.

51. Следва да се отбележи, че както посочва самата запитваща юрисдикция, от текста както на член 20, параграф 1, така и на член 21, параграф 1 от Директива 2007/64 е видно, че компетентните органи, посочени в дял II, глава 1, раздел 3 от Директива 2007/64, са отговорни за процедурите за издаване на лицензи и за упражняването на пруденциален надзор на платежните институции по отношение на изискванията, предвидени в посочения дял II, чието постоянно спазване те трябва да контролират.

52. В това отношение отбелязвам, че тъй като дял II от Директивата не попада в обхвата на изключението, предвидено в член 2, параграф 2 от същата, няма съмнение, че разпоредбите, съдържащи се в дял II, глава 1, раздел 3 от Директива 2007/64 (т.е. членове 20—23 от нея), се прилагат за всички платежни институции, които попадат в сферата на компетентност на надзорните правомощия, упражнявани от компетентните органи, независимо от валутата, в която тези институции предоставят платежните услуги, следователно без значение дали е евро, валута на държава членка извън Евророната, или някоя друга валута.

53. Запитващата юрисдикция счита също така, че компетентните органи, определени в съответствие с член 20, параграф 1 от Директива 2007/64, могат да упражняват контролни функции и разполагат с относителни правомощия да налагат санкции и във връзка с нарушения на нормите на националното право, с които се прилагат разпоредбите на дялове III и IV от Директива 2007/64. Както вече беше отбелязано, съгласно член 2, параграф 2 от Директивата тези дялове се прилагат изключително за платежните услуги, извършвани в евро или във

¹³ По смисъла на тази разпоредба за целите на Директива 2007/64 „платежна институция“ означава юридическо лице, на което в съответствие с член 10 е издаден лиценз за предоставяне и извършване на платежни услуги в цялата Общност.

¹⁴ Тази констатация не би следвало впрочем да има никакви конкретни последици по това дело, тъй като няма спор, че в настоящия случай латвийската Комисия за финансовите пазари е действала във връзка с подадено възражение и следователно съгласно правомощията, предоставени ѝ в приложение на членове 80 и 81 от Директива 2007/64, които обаче се прилагат за всички доставчици на платежни услуги, включително за кредитните институции. Освен това кредитните институции се регулират от собствени специфични разпоредби за упражняване на пруденциален надзор.

валутата на държава членка извън Евронзоната. Въз основа на тази предпоставка запитващата юрисдикция иска да се установи дали горепосочените органи могат да упражняват тези правомощия и по отношение на платежните услуги, извършвани в други валути, различни от тези на държавите членки.

54. Както обаче отбелязва в становището си Европейската комисия, необходимо е да се направи разграничение между, от една страна, правомощията за издаване на лицензи и упражняване на пруденциален надзор на платежните институции по отношение на изискванията, предвидени в дял II от Директива 2007/64, и от друга страна, спазването на изискванията, посочени в дялове III и IV от същата.

55. В съответствие с позицията на Европейската комисия считам, че членове 20 и 21 от Директива 2007/64 не предоставят правомощия на посочените в тях компетентни органи, отговорни за издаването на лицензи и упражняването на пруденциален надзор на платежните институции, включително да контролират спазването от тяхна страна на нормите на националното право, с които се прилагат разпоредбите на дялове III и IV от Директива 2007/64, и евентуално да налагат санкции за нарушенията.

56. В това отношение запитващата юрисдикция се позовава на разпоредбата на член 20, параграф 5 от Директива 2007/64. Считам обаче, че тази разпоредба не може да обоснове предоставянето на такива правомощия на посочените по-горе органи. Тази норма всъщност предвижда само, че разпоредбите на параграф 1 от същия член не предполагат задължение за компетентните органи да упражняват *надзор* върху извършваните от платежните институции стопански дейности, различни от предоставянето на платежни услуги, и дейностите, изброени в член 16, параграф 1, буква а) от Директива 2007/64¹⁵, които тези институции са лицензирани да извършват. Следователно тази разпоредба определя границите на правомощията за упражняване на пруденциален надзор на определените съгласно член 20, параграф 1 от Директива 2007/64 органи и не представлява основа за разширяване на тези правомощия извън контрола за спазването на изискванията, предвидени в дял II от Директивата, и налагането на санкции за евентуални нарушения на тези изисквания.

57. В тази връзка освен това отбелязвам, че Съдът вече е приел, че компетентните органи по членове 20 и 21 от Директива 2007/64 упражняват надзорни функции по отношение на платежните институции, „за да проверят спазването на разпоредбите на дял II“ от тази директива¹⁶.

58. Разбира се, ако определеният съгласно член 20, параграф 1 от Директива 2007/64 орган, компетентен за издаването на лицензи и упражняването на пруденциален надзор на платежните институции, съответства на органа, който държавата членка определя съгласно член 82, параграф 1 от Директивата¹⁷ за разглеждане на възраженията във връзка с нарушения от страна на доставчици на платежни услуги на разпоредбите на националното право, с които се прилагат разпоредбите на самата директива, тогава въпросният орган ще бъде компетентен едновременно както да упражнява правомощията за пруденциален надзор и налагане на санкции, свързани със

15 Съгласно член 16, параграф 1, буква а) от Директива 2007/64 освен предоставянето на изброените в приложението платежни услуги платежните институции могат да осъществяват дейности по „предоставяне на оперативни и тясно свързани с тях спомагателни услуги, като осигуряване на изпълнението на платежни трансакции, услуги по обмяна на валута, дейности по съхранение на ценности, съхраняване и обработка на данни“.

16 Вж. решение от 10 март 2016 г., *Safe Interenvios* (C-235/14, EU:C:2016:154, т. 91). Вж. в това отношение също точка 107 от заключението на генералния адвокат Sharpston по същото дело *Safe Interenvios* (C-235/14, EU:C:2015:530).

17 Съображение 52 от Директива 2007/64 предвижда, че държавите членки могат да обединят двата органа, посочени съответно в член 20, параграф 1 и член 80, параграф 1 от Директивата. То гласи, че „[д]ържавите членки следва да определят дали компетентните органи, натоварени с издаването на лицензи на платежните институции, биха могли също да бъдат компетентни органи в извънсъдебните процедури за разглеждане на възражения и разрешаване на спорове“.

спазването от страна на платежните институции на изискванията на дял II от Директива 2007/64, така и за установяване и санкциониране на нарушенията от страна на доставчиците на платежни услуги на разпоредбите на националното право, с които се прилагат дялове III и IV от Директива 2007/64.

59. В светлината на изложеното по-горе като главно становище приемам, че вторият преюдициален въпрос, поставен от запитващата юрисдикция, е недопустим. При условията на евентуалност предлагам на Съда да отговори на този въпрос, че член 20, параграфи 1 и 5 и член 21, параграф 2 от Директива 2007/64 трябва да се тълкуват в смисъл, че определеният съгласно член 20, параграф 1 от същата директива компетентен орган упражнява надзор и налага санкции, ограничени до спазването на изискванията, предвидени в дял II от Директивата по отношение на всички платежни институции, попадащи в сферата на неговата компетентност, независимо от валутата, в която те предоставят платежните услуги.

V. По третия преюдициален въпрос

60. С третия си преюдициален въпрос запитващата юрисдикция иска от Съда да установи дали за целите на надзорните функции по членове 20 и 21 от Директива 2007/64 или за целите на разглеждането на възражения по членове 80—82 от същата директива компетентният орган е оправомощен да разреши спор между платец и доставчик на платежни услуги, произтичащ от правоотношенията по член 75 от Директива 2007/64, като определя лицето, отговорност за неизпълнението или за неточното изпълнение на трансакцията.

61. Запитващата юрисдикция счита, че ако Съдът постанови, че компетентният орган има право да разглежда възражения или да упражнява надзор по отношение на платежни услуги, които не са извършени в евро или във валутата на държава членка, е необходимо да се дадат разяснения относно границите на правомощията му при прилагането на член 75 от Директива 2007/64.

62. Юрисдикцията посочва, че в тази разпоредба се уреждат правоотношенията (права и задължения) между платеца, получателя, доставчика на платежни услуги на платеца и доставчика на платежни услуги на получателя, както и пределите на отговорността на всеки един от тях. Тя счита, че от характера на този член е видно, че лицата, участващи в изпълнението на дадено плащане, могат да намерят решение на конкретна ситуация по взаимно съгласие или при непостигането на такова — чрез процедура за разрешаване на спорове, в която вземат участие всички страни, които са засегнати, в рамките на която, отчитайки всички правни и фактически обстоятелства в съответния случай, се определя коя от участващите в платежната трансакция страни е отговорна за нейното неизпълнение. Възможните разрешения на споровете са уредени в член 83 от Директивата, който се отнася за извънсъдебното разрешаване на спорове.

63. В този контекст запитващата юрисдикция счита, че е необходимо да се изясни съотношението между, от една страна, начините за разрешаване на споровете, предвидени в член 83 от Директива 2007/64, и от друга страна, процедурите за разглеждане на възражения по членове 80—82 от Директива 2007/64 и упражняването на надзорните правомощия, предвидени в членове 20 и 21 от същата.

1. По компетентността на Съда и допустимостта на третия преюдициален въпрос

64. Третият преюдициален въпрос се отнася до тълкуването на членове 20, 21, 75 и 80—83 от Директива 2007/64.

65. На първо място, доколкото третият преюдициален въпрос се отнася до членове 20 и 21 от Директива 2007/64, считам, че поради причините, изложени в точки 45—49 от настоящото заключение, той трябва да бъде обявен за недопустим¹⁸.

66. На второ място, що се отнася до тълкуването на членове 75 и 80—83 от Директива 2007/64, следва да се отбележи, че всички те са включени в дял IV от същата директива. Както няколкократно вече беше посочено, съгласно член 2, параграф 2 от Директива 2007/64 този дял не се прилага за платежни услуги, извършени във валута, различна от евро или от валутата на държава членка извън Евроразоната.

67. От това следва, че при приемането на Директива 2007/64 законодателят на Съюза не е предвидил прилагането на въпросните разпоредби към извършваните в щатски долари (USD) платежни услуги като разглежданата в главното производство.

68. Тъй като разпоредбите от правото на Съюза не са приложими към фактите по делото в главното производство, възниква въпросът относно компетентността на Съда да отговори на третия преюдициален въпрос.

69. В това отношение от постоянната практика на Съда следва, че той е компетентен да се произнася по преюдициални запитвания относно разпоредби от правото на Съюза в случаи, в които, макар фактите по делото в главното производство да не попадат директно в приложното поле на правото на Съюза, тези разпоредби са приложими по силата на препрещане в националното право към тяхното съдържание¹⁹.

70. Всъщност в подобни случаи е налице несъмнен интерес на Съюза от еднакво тълкуване на възприетите въз основа на правото на Съюза разпоредби или понятия, за да се избегнат последващи различия в тълкуването²⁰.

71. Ето защо тълкуване от Съда на разпоредби от правото на Съюза, когато са налице положения, които не попадат в приложното поле на това право, е обосновано, когато националното право е направило разглежданите разпоредби пряко и безусловно приложими към такива положения, за да се осигури еднакво третиране на посочените положения и на положенията, попадащи в приложното поле на правото на Съюза²¹.

72. В настоящия случай запитващата юрисдикция, която единствено е компетентна да тълкува националното право в контекста на установеното с член 267 ДФЕС съдебно сътрудничество²², уточнява, че разпоредбите от Директива 2007/64, посочени в третия преюдициален въпрос, са станали приложими по силата на латвийското право към случаи като разглеждания в главното производство, които не попадат в приложното поле на тази директива²³.

73. По-конкретно тази юрисдикция посочва, че предвиденото в член 2, параграф 3 от латвийския Закон за платежните услуги изключение, с което се ограничава приложното поле на различни разпоредби от този закон единствено до платежните услуги, извършвани в евро или във валутата на държава членка, не се прилага за членове 105—107 от закона, с които се прилагат членове 80—83 от Директива 2007/64. Въз основа на това запитващата юрисдикция

18 Поради причините, изложени в точки 51—57 по-горе, тази част от преюдициалния въпрос също не е релевантна, тъй като във всеки случай не се отнася до разпоредбата от вътрешното право, с която се прилага член 75 от Директива 2007/64.

19 Вж. последно решение от 13 март 2019 г., Е. (C-635/17, EU:C:2019:192, т. 35), както и в този смисъл решения от 21 декември 2011 г., Cicala (C-482/10, EU:C:2011:868, т. 17), от 18 октомври 2012 г., Nolan (C-583/10, EU:C:2012:638, т. 45) и от 15 ноември 2016 г., Ullens de Schooten (C-268/15, EU:C:2016:874, т. 53).

20 Решение от 13 март 2019 г., Е. (C-635/17, EU:C:2019:192, т. 36 и цитираната съдебна практика).

21 Пак там, т. 37 и цитираната съдебна практика.

22 Пак там, т. 38.

23 Вж. по аналогия решение от 19 октомври 2017 г., Europamur Alimentación (C-295/16, EU:C:2017:782, т. 30).

стига до заключението, че възраженията относно нарушенията, едно от които е това на член 99 от Закона за платежните услуги, с които в латвийското право се прилага член 75 от Директива 2007/64, могат да се отнасят и за платежни услуги, извършени във валута, която не е на държава членка, като услугата по делото в главното производство, извършена в щатски долари (USD).

74. В светлината на горното считам, че в настоящия случай е налице несъмнен интерес от еднакво тълкуване на възприетите въз основа на правото на Съюза разпоредби, за да се избегнат последващи различия в тълкуването²⁴.

75. Поради това считам, че Съдът е компетентен да отговори на третия преюдициален въпрос.

2. По съществуването на третия преюдициален въпрос

76. Що се отнася до същината на преюдициалния въпрос, както посочва запитващата юрисдикция, необходимо е, на първо място, да се изясни съотношението между, от една страна, процедурите за разглеждане на възражения по членове 80—82 от Директива 2007/64 и от друга страна, процедурите за извънсъдебно разрешаване на спорове по член 83 от Директива 2007/64 с цел да се провери дали органът, компетентен да разглежда възраженията, определен съгласно член 82 от Директива 2007/84, може да разрешава спорове между частни лица, като прилага член 75 от Директива 2007/64.

77. Във връзка с това следва да се посочи, че както правилно са отбелязали Европейската комисия и чешкото правителство, процедурите за разглеждане на възражения по членове 80—82 от Директива 2007/64 и процедурите за извънсъдебно разрешаване на спорове по член 83 от същата директива преследват различни цели.

78. Видно от текста на въпросните разпоредби и от съображение 50 от Директива 2007/64, първите се отнасят до разглеждането на възраженията, подадени до компетентния орган. Това разглеждане изисква органът да установи наличието или липсата на нарушения от страна на съответния доставчик на платежни услуги на разпоредбите на националното право, с които се прилагат разпоредбите на Директива 2007/64, и ако има основание за това — да наложи ефективни, пропорционални и възпиращи санкции за евентуалните нарушения, установени от него.

79. Следователно целта на процедурите за разглеждане на възражения е да се гарантира ефективното спазване на горепосочените разпоредби от националното право от доставчиците на платежни услуги. Целта на тези процедури не е обаче да се разрешават спорове между различните заинтересовани лица във връзка с предоставянето на тези услуги, нито да се определи гражданската отговорност за претърпените вреди, нито пък да се приложат мерки за разрешаване на причинената от нарушението ситуация.

80. Последните въпроси, от друга страна, се разглеждат от компетентните национални съдебни органи, които евентуално са сезирани, или от органите, оправомощени за извънсъдебното разрешаване на споровете съгласно член 83 от Директива 2007/64.

²⁴ Вж. в този смисъл решение от 19 октомври 2017 г., *Europanur Alimentación* (C-295/16, EU:C:2017:782, т. 32). В настоящия случай този интерес според мен се засилва допълнително от обстоятелството, че както беше отбелязано, Директива 2015/2366, която отменя Директива 2007/64, разширява приложното поле на разпоредбите, съответстващи на включените в дял IV от Директива 2007/64, които понастоящем при определени условия се прилагат и за платежни услуги, извършени във валута, която не е на държава членка (вж. т. 40 по-горе).

81. От гореизложеното следва, че органът, компетентен за разглеждането на възраженията, определен съгласно член 82 от Директива 2007/64, не може да разрешава спорове между частни лица в рамките на процедурите за разглеждане на възражения, освен ако съответната държава членка не му е възложила и ролята на орган, компетентен в областта на процедурите за извънсъдебно разрешаване на спорове по смисъла на член 83 от Директива 2007/64. Тази възможност е предвидена изрично в горепосоченото съображение 52 от Директивата.

82. След това уточнение третият преюдициален въпрос изисква, на второ място, да се определи обхватът на процедурите за разглеждане на възражения по членове 80—82 от Директива 2007/64, и по-специално да се определи дали в рамките на тези процедури компетентният орган може да прилага член 75 от Директивата, който позволява да се установи отговорността за неизпълнението или неточното изпълнение на платежно нареждане.

83. В това отношение, както е посочено в предходната точка 78, органите, компетентни да разглеждат възраженията, трябва да установят наличието или липсата на нарушения от страна на съответния доставчик на платежни услуги на разпоредбите от националното право, с които се прилагат разпоредбите на Директива 2007/64.

84. Доставчиците на платежни услуги са длъжни да спазват разпоредбите от националното право и подлежат на контрол от тези компетентни органи относно спазването от тяхна страна на тези разпоредби. В това отношение следва да се отбележи, че нито член 80, нито член 81 от Директива 2007/64 предвиждат никакви изключения, с които се изключват разпоредби от Директива 2007/64 от контрола, осъществяван от компетентните органи. Напротив, в член 82, параграф 2 от Директивата изрично е посочено, че тези органи са компетентни в случай на нарушение на националното законодателство, прието наред с другото в съответствие с дял IV от Директива 2007/64, в който е включен член 75 от същата.

85. Според мен от гореизложеното следва, че в случай на получаване на възражение във връзка с неизпълнение или неточно изпълнение на платежно нареждане компетентният орган на основание на националната разпоредба за транспониране на член 75 от Директива 2007/64 може да провери основателността на това възражение, като евентуално определи лицето, отговорно за неизпълнението или неточното изпълнение на платежното нареждане. Всяко друго тълкуване би лишило този орган, без никакво правно основание, от правомощия, изрично предоставени му от Директива 2007/64.

86. Все пак е необходимо да се отбележи, на трето място, че съгласно член 51, параграф 1 от Директива 2007/64 относно приложното поле на дял IV от нея, когато ползвателят на платежни услуги не е потребител, страните могат да уговорят, че някои членове от Директивата, между които и член 75, не се прилагат изцяло или частично.

87. Обосновката на тази разпоредба се съдържа в съображение 20 от Директива 2007/64, съгласно което „[т]ъй като потребителите и предприятията не са в еднакво положение, те не се нуждаят от еднакво ниво на защита. Докато е важно правата на потребителите да бъдат гарантирани посредством разпоредби, които не могат да бъдат дерогирани с договор, разумно е предприятията и организациите да бъдат свободни да уговорят друго“.

88. От това следва, че когато ползвателят на платежни услуги е потребител, органът, компетентен да разглежда възраженията, също е компетентен да провери основателността на възражение относно неизпълнението или неточното изпълнение на платежното нареждане на основание на националната разпоредба, с която се транспонира член 75 от Директива 2007/64. Обаче, в случай че ползвателят на платежни услуги не е потребител и приложимостта на този член е била изключена по силата на договор, критериите, предвидени в тази разпоредба, няма да се прилагат изцяло или частично, в зависимост от сключеното между страните споразумение.

89. Въз основа на информацията, съдържаща се в преписката на Съда, изглежда, че такъв е случаят по делото, висящо пред запитващата юрисдикция, при който страните са сключили договор за управление на текущата сметка, който предвижда специални правила относно отговорността за неизпълнение или неточно изпълнение на платежни нареждания.

90. В това отношение все пак следва да се отбележи, че в становището си Република Латвия твърди, че чрез договорните клаузи, включени в договора за обслужване на текуща сметка, сключен между клиента и банката жалбоподател, последната не е дерогирала само разпоредбите от Директива 2007/64, но е създавала договорен механизъм, който, освен че противоречи на основните национални разпоредби относно дейността на кредитните институции, напълно противоречи на основополагащите принципи на Директива 2007/64, прехвърляйки изцяло върху клиента тежестта от отрицателните последици от неизпълнението или неточното изпълнение на платежните нареждания.

91. Очевидно не Съдът, а запитващата юрисдикция следва да прецени съответствието на договорните клаузи, сключени между страните, с разпоредбите на националния закон. В това отношение все пак трябва да се отбележи, че доброто функциониране и ефективността на платежните системи и следователно, по-общо, гладкото функциониране на единния пазар на платежните услуги, което е цел на Директивата²⁵, зависят от възможността на ползвателя да разчита, че доставчикът на платежни услуги, който по принцип е този, който може да прецени рисковете, присъщи на платежната трансакция, ще изпълни платежната трансакция точно и в уговорения срок²⁶.

92. Освен положението на потребителите, които се нуждаят от по-високо ниво на защита във връзка с отношенията между доставчици на платежни услуги и други лица, Директива 2007/64 се стреми да намери баланс между целта да се гарантира гладкото функциониране на единния пазар на платежните услуги и зачитането на свободата на договаряне на заинтересованите лица²⁷. Именно с оглед на това според мен следва да се тълкува разпоредбата на член 51, параграф 1 от Директива 2007/64.

93. В този контекст считам, че тези съображения трябва да се вземат предвид при преценката на договорните клаузи относно платежните услуги, сключени между страните при упражняването на свободата на договаряне, призната им от разпоредбите на националното право, с които се прилага Директива 2007/64. С оглед на това е възможно да възникнат съмнения относно съответствието с разпоредбите на националното право, с които се прилага Директива 2007/64 — по-специално член 51, параграф 1 от същата — на договорен механизъм за отговорността на доставчика на платежни услуги, сключен по силата на националната разпоредба за транспониране на член 51, параграф 1 от Директива 2007/64, който прехвърля изцяло върху клиента тежестта от отрицателните последици от неизпълнението или неточното изпълнение на платежните нареждания и който би могъл да навреди на гладкото и ефективно функциониране на платежните системи и следователно непряко — на единния пазар на платежните услуги.

94. В светлината на гореизложеното считам, че на третия преюдициален въпрос трябва да се отговори в смисъл, че органът, компетентен за разглеждането на възраженията, определен съгласно член 82 от Директива 2007/64, не може да разрешава спорове между частни лица в рамките на процедурите за разглеждане на възражения, освен ако съответната държава членка не му е възложила и ролята на орган, компетентен в областта на процедурите за извънсъдебно разрешаване на спорове по смисъла на член 83 от същата Директива 2007/64. В случай на

²⁵ Вж. съображение 1 от Директивата. По отношение на целите, преследвани от Директива 2007/64, вж. също решение от 11 април 2019 г., *Mediterranean Shipping Company (Portugal) — Agentes de Navegação* (C-295/18, EU:C:2019:320, т. 45).

²⁶ Вж. в това отношение съображение 46 от Директива 2007/64.

²⁷ Вж. например края съображение 47 от Директива 2007/64.

получаване на възражение във връзка с неизпълнение или неточно изпълнение на платежно нареждане компетентният орган на основание на националната разпоредба, с която се прилага член 75 от Директива 2007/64, може да провери основателността на това възражение, като евентуално определи лицето, отговорно за неизпълнението или неточното изпълнение на платежното нареждане. Това обаче не е възможно, в случай че ползвателят на платежните услуги не е потребител, ако страните са се споразумели да не прилагат разпоредбата от националното право, с която се транспонира член 75 от Директива 2007/64. Запитващата юрисдикция следва да прецени съответствието на подобно споразумение между страните с разпоредбите на националното законодателство, включително с тези, с които се прилага Директива 2007/64.

Г. По четвъртия преюдициален въпрос

95. С четвъртия си преюдициален въпрос запитващата юрисдикция иска да се установи дали членове 80—83 от Директива 2007/64 трябва да се тълкуват в смисъл, че при провеждане на предвидените в тях процедури за разглеждане на възражения компетентният орган е длъжен да вземе предвид арбитражно решение, с което се разрешава спор между доставчик на платежни услуги и ползвател на платежни услуги²⁸.

96. Запитващата юрисдикция отбелязва, че ако органът, компетентен да разглежда възраженията по членове 80—82 от Директива 2007/64, е оправомощен да прилага разпоредбите на националното право, с които се прилага член 75, следва да се прецени дали той е длъжен да вземе предвид арбитражно решение като постановеното в настоящия случай, с което се разрешава спор между доставчик на платежни услуги и ползвател на тези услуги.

97. В това отношение трябва обаче да се отбележи, че нито Директива 2007/64, нито друга разпоредба на правото на Съюза съдържат указания по този въпрос.

98. Съгласно постоянната практика на Съда, при липсата на правила в правото на Съюза, във вътрешния правен ред на всяка държава членка следва да се установят процесуалните правила за съдебните производства, предназначени да гарантират защитата на правата, които правните субекти черпят от акт от правото на Съюза, какъвто е Директива 2007/64, при спазване на принципите на равностойност и ефективност²⁹.

99. Следователно по принцип правото на всяка държава членка трябва да определи значението на арбитражното решение в рамките на процедурите за разглеждане на възражения по членове 80—82 от Директива 2007/64.

100. При регламентирането на тези производства обаче държавите членки трябва да гарантират полезното действие на Директива 2007/64 и следователно не могат да накърняват посочените в точки 78, 79 и 84 по-горе функции, изпълнявани от компетентните органи в рамките на процедурите за разглеждане на възражения, нито правомощията, които разпоредбите на Директива 2007/64 предоставят на тези органи, за да изпълняват тези функции.

²⁸ Четвъртият преюдициален въпрос също се отнася до „упражняването на надзорните функции по членове 20 и 21 от Директива 2007/64“. Поради причините, изложени в точки 45—49 по-горе, тази част от преюдициалния въпрос според мен е недопустима. Поради причините, изложени в точки 51—57 по-горе, тази част от преюдициалния въпрос също във всеки случай не е релевантна за главното производство (вж. бележка под линия 18 по-горе).

²⁹ Вж. последно по аналогия решение от 26 юни 2019 г., Craeynest и др. (C-723/17, EU:C:2019:533, т. 54).

101. В това отношение трябва също да се вземе предвид, както бе посочено в рамките на третия преюдициален въпрос³⁰, че производствата за разглеждане на възражения и за разрешаване на спорове преследват различни цели. Според мен от анализа на тези цели следва, че за да се гарантира посоченото в предходната точка полезно действие на Директива 2007/64, преследваната от извънсъдебните процедури „гражданска“ цел, а именно разрешаването на споровете между доставчици на платежни услуги и ползватели, не може да вреди на „публичната“ цел, преследвана от процедурите за разглеждане на възражения, да се гарантира ефективното спазване от страна на доставчиците на платежни услуги на разпоредбите на националното право, с които се прилага Директива 2007/64. Поради това според мен процесуалната автономия на държавите членки не може да достигне дотам, че да задължи компетентния орган — в рамките на процедура за разглеждане на възражения — да изпълни арбитражно решение, което противоречи на резултатите от процедурата за разглеждане на възражения.

102. В светлината на гореизложеното считам, че на четвъртия преюдициален въпрос, поставен от запитващата юрисдикция, трябва да се отговори в смисъл, че по принцип правото на всяка държава членка трябва да определи значението на арбитражно решение в рамките на процедурите за разглеждане на възражения по членове 80—82 от Директива 2007/64. При регламентирането на този аспект държавите членки трябва да гарантират полезното действие на Директива 2007/64 и следователно не могат да накърняват функциите, възложени от компетентните органи в рамките на процедурите за разглеждане на възражения. Следователно компетентният орган не може да бъде задължен в рамките на процедура за разглеждане на възражения да се съобрази с арбитражно решение, което противоречи на резултатите от процедурата за разглеждане на възражения.

IV. Заключение

103. Въз основа на изложените съображения предлагам на Съда да отговори на поставените от Augstākā tiesa (Върховен съд, Латвия) по следния начин:

- „1) Член 2, параграф 2 от Директива 2007/64 трябва да се тълкува в смисъл, че допуска национална правна уредба, която предвижда, че органът, компетентен по смисъла на членове 80—82 от Директива 2007/64 да разглежда възраженията във връзка с предполагаеми нарушения от страна на доставчиците на платежни услуги на разпоредбите на националното право, с които се прилага посочената директива, е компетентен да разглежда възраженията — и съответно да установява нарушения на закона и да налага санкции — включително във връзка с платежни услуги, които не са извършени в евро или в националната валута на държава членка.
- 2) Органът, компетентен за разглеждането на възраженията, определен съгласно член 82 от Директива 2007/64, не може да разрешава спорове между частни лица в рамките на процедурите за разглеждане на възражения, освен ако съответната държава членка не му е възложила и ролята на орган, компетентен в областта на процедурите за извънсъдебно разрешаване на спорове по смисъла на член 83 от Директива 2007/64. В случай на получаване на възражение във връзка с неизпълнение или неточно изпълнение на платежно нареждане компетентният орган на основание на националната разпоредба, с която се прилага член 75 от Директива 2007/64, може да провери основателността на това възражение, като евентуално определи лицето, отговорно за неизпълнението или неточното изпълнение на платежното нареждане. Това обаче не е възможно, в случай че ползвателят на платежните услуги не е потребител, ако страните са се споразумели да не прилагат разпоредбата от националното право, с която се прилага член 75 от Директива 2007/64.

³⁰ Вж. точки 76—81 по-горе.

Запитващата юрисдикция следва да прецени съответствието на подобно споразумение между страните с разпоредбите на националното законодателство, включително с тези, с които се прилага Директива 2007/64.

- 3) По принцип законодателството на всяка държава членка трябва да определи значението на арбитражното решение в рамките на процедурите за разглеждане на възражения по членове 80—82 от Директива 2007/64. При регламентирането на този аспект държавите членки трябва да гарантират полезното действие на Директива 2007/64 и следователно не могат да накърняват функциите, изпълнявани от компетентните органи в рамките на процедурите за разглеждане на възражения. Следователно компетентният орган не може да бъде задължен в рамките на процедура за разглеждане на възражения да се съобрази с арбитражно решение, което противоречи на резултатите от процедурата за разглеждане на възражения“.